

NOORD-BRABANDER.

Donderdag 12 December.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

KERKELIJKE STAAT.

R O M E.

Al de Napolitanen hebben het zoetste aandenken eener toegene- genheid bewaard, welke de Zwitsersche Kapitein de Heer de Jough (van Soleure), tijdens het laatstelijk heerschen der cholera heeft aan den dag gelegd. De Pauselijke Nuntius Mgr. *Ferretti* en zijn vriend de Jough, waren op dat tijdstip de voorwerpen van algemeene bewondering; in den afgelopen zomer hebben wij het genoegen gehad hen beide te Rome te zien. Z. H. had het purper aan Mgr. *Ferretti* verleend, en Z. Em. de nieuwe Kardinaal verzocht zijn vriend de Jough, om naar Rome over te komen, ten einde bij zijne inwijding tegenwoordig te zijn, opdat hij, getuigen van zoo veel lijden en smarten, ook die der vreugde kon zijn. De Heer de Jough nam de uitnoodiging aan en werd door den Kardinaal als een opregt broeder ontvangen. Op zekeren avond geleidde de Kardinaal zijnen vriend naar het Quirinaal-paleis om hem aan den Paus voor te stellen en bij die gelegenheid had een treffend schouwspel, waarvan wij de echtheid waarborgen, plaats. De Zwitsersche Kapitein was sedert eenigen tijd in de voorkamer en werd binnen geleid. Zijne Heiligheid ontving hem staande, hebbende den Kardinaal *Ferretti* aan zijne zijde. De Paus gaf op de minzaamste wijze een teeken aan den Kapitein om te naderen. Nadat deze tot den voetkus was toegelaten, reikte Zijne Heiligheid hem de hand toe om hem op te rigten en zeide: Ik heb met eene vaderlijke genoegdoening uw christelijk, edel en moedig gedrag te Napels, vernomen, tijdens de besmettelijke cholera heerschte. Gaat aldus voort en God zal u en de uwe beschermen „Waarna Zijne Heiligheid eene blik op de borst van den Kapitein wierp en met alle blijken van welwillendheid daarbij voegde:” Uwe borst is voor het kruis van den H. *Georges* gemaakt, want in uw hart is het devies van deze orde gegrift: *Voor God en den Vorst!* De Heer de Jough vol verbazing en vreugde zag den Kardinaal aan, die hem zeide „Mijnheer de ridder ik wensch u uit geheel mijn hart geluk.” De Heer de Jough bedankte en nam zijnen vriend den Kardinaal tot getuigen, dat hij het kruis met eere zou dragen, waarna de H. Vader hem den zegen gaf. Het is waarlijk een schoon schouwspel voor het menschelijke hart, de grooten der aarde de verdiensten van een deugzaam mensch, die zich tot den dienst der armen en zieken toewijdt, te zien beloonen.

— Zijne Heiligheid heeft in het consistorie van den 22sten November jl. tot de volgende kerken voorgesteld: De vereenigde bisdommen van Porto, Santa Rufina en Civita-Vecchia voor Z. Em. den Kardinaal *Joannes Franciskus Falzacappa*, Bisschop van Albano; het bisdom van Albano voor Mgr. den Kardinaal *Giustiniani*; het aartsbisdom van Thessalonika in *Partibus* voor Mgr. *Vincent Massi*, overgebracht van Gubbio en het bisdom van Cesaropolis in *Partibus* voor Mgr. *Vincent Pecci*, proost der Cathedrale kerk en Pro-Vikaris Generaal van het bisdom.

FRANKRIJK.

PARIS den 5sten December.

TELEGRAFISCHE DEPECHE.

Marseille den 6den December.

De Generaal Kommandant der 8ste militaire divisie aan den minister van Oorlog.

„Het 58ste regiment is heden op de *Neptunus* en de *Algiers* ingescheept.

— Heden heeft men gunstige tijdingen uit Algiers ontvangen. *Abdel Kader* vindt geene sympathie onder de inlandsche bevolkingen. In de provincie Oran is niet een geweerschot gedaan en de vijandelijke tooneelen, welke in het Chiffa hebben plaats gehad, zijn niet hernieuwd geworden.

De gunstige berigten, welke men uit Afrika ontvangt, verhinderen echter het gouvernement niet troepen daar naar toe te zenden. Die versterkingen zullen dienen om de Hadjouten te tuchtigen. De groote expeditie tegen *Abdel Kader*, die ten doel heeft, om zich van Medeah en Miliana meester te maken, zal tegen de aanstaande

de lente verzonden worden, het gunstigste tijdstip voor de militaire operaties van zulk een groot belang.

— Eenige dagbladen hebben gemeld, dat vele afgevaardigden het voornemen hadden een voorstel aan de kamer te doen, ten doel hebbende om de Engelsche wijze te volgen, welke aan den erfgenaam des troons niet vergunt het grondgebied zonder de toestemming der kamers, te verlaten. In afwachting dat dit voorstel gedaan en aangenomen worde, hebben vele afgevaardigden en pairs van Frankrijk zich bij den Hertog van *Orléans* gevoegd, om hem uit te noodigen van zijn verlangen af te zien, hetwelk hij heeft te kennen gegeven, om aan den aanstaanden veldtocht van Afrika deel te nemen.

— Twee ordonnans officieren van het ministerie van Oorlog, de Luitenant Kolonel *Foy* en de Kapitein de *Villers* vertrekken, zoo men zegt, heden de eene naar Toulou en de andere naar Port-Vendres met eene bijzondere zending belast, om de inscheping der troepen, die naar Afrika gezonden moeten worden, te verhaasten.

— Wij hebben gisteren gemeld dat de Maarschalk *Soult* het voornemen had om een Adjudant naar Algiers te zenden, ten einde onmiddellijke Communication met den Maarschalk *Vatée* daar te stellen. Thans verneemt men dat die Adjudant sedert twee dagen reeds vertrokken is. (Commerce).

— Men schrijft uit Bologna van den 26sten November het volgende:

Mevrouw de Hertogin van Berrij is gisteren avond alhier uit Florence aangekomen. Z. Em. de Kardinaal Legaat *Macchi*, de Kardinaal Aartsbisschop *Oppizzoni* en vele Hoofd-Officieren hebben onmiddellijk bij haar een bezoek afgelegd. De Hertogin begeeft zich naar Duitschland.

BELGIE.

BRUSSEL den 9den December.

De Kamer van beschuldiging heeft over de oppositie van het openbaar ministerie tegen de ordonnantie der raadkamer van de rechtbank van eersten aanleg in de zaak van den *Messageur de Gand et des Puijs bas* uitspraak gedaan en verklaard, dat er geene termen waren, om den Heer *Metdepenningen* te vervolgen, tevens hare incompetentie ten aanzien van den Heer *d'Herbigny* in zijne hoedanigheid als vreemdeling uitgesproken, en bevolen dat de Heer *Bacheljau* in vrijheid zou worden gesteld, edoch denzelfden naar het hof van assises verwezen, als verantwoordelijk uitgever van het artikel van den *Messageur*: getiteld. *Conduite des Orangistes* krachtens artikel 3 van het decreet op de drukpers van den 20sten Julij 1831.

(Messageur de Gand).

— De protestantsche- evangelische kerken in België, dat is te zeggen die wettig gevestigd en door den staat erkend zijn hebben in 1839 onderling eene Unie en een synode opgericht. De akte van Unie en de statuten zijn door het gouvernement van Koning *Leopold*, bij besluit van den 18den Mei jl. bekrachtigd. Het synode wordt alleen als kerkelijke autoriteit der protestantsch- evangelische kerken van België erkend. De synode der Unie is zamengesteld uit leeraren en afgevaardigden van elke kerk der Unie. Het bestuur der zaken is toevertrouwd, gedurende den loop van één jaar, aan eenen President, vice President en een Secretaris Generaal.

De kerken der Unie in België zijn ten getalle van dertien, te weten: de fransche en duitsche kerk te Antwerpen; de fransche en duitsche kerk te Brussel, aan het oude hof; de fransche kerk van Dalham (provincie Luik) onder het ressort van Verviers; de fransche kerk van Dour; de hollandsche kerk van Maria Stoerbecke; de kerk van Olue (provincie Luik), ressort Verviers; de hollandsche kerk te Gent, de fransche kerk van Hodimont; (provincie Luik), ressort Verviers, de fransche en duitsche kerk te Luik; de kerk van Paturages (provincie Henegouwen) van het ressort van Dour; de kerk te Spa (ressort Verviers), de fransche kerk te Dour- nik en de fransche en duitsche kerk te Verviers.

Men moet echter opmerken, dat er in sommige plaatsen van België eenige partikuliere Congregaties bestaan, welke echter in deze optelling niet moeten worden begrepen, aangezien die onafhankelijke en afgezonderde kapellen niet als protestantsche kerken noch door het Gouvernement, noch door het synode erkend zijn.

— Z. M. heeft den Graaf *Jennisson*, buitengewoon gezant en minister plenipotentiaris van Beieren te Parijs, ontvangen.

De heer *de Gerstacher*, minister resident van Z. K. H. den Groot Hertog van Baden te Parijs, is met eene bijzondere zending bij Z. M. den Koning der Belgen belast en heeft op het paleis van Laeken een bijzonder gehoor bij den Koning gehad. Deze zending heeft plaats gehad bij gelegenheid der officiële betrekkingen tusschen beide de landen. (Moniteur).

— Den 5den en 6den dezer, zijn alhier door het kanaal van Charleroy aangekomen 1 millioen 212 kilogrammen steenkolen en door het kanaal van Willebroek uitgevoerd 1 millioen 427 kilogrammen voor het binnenland en voor Holland.

— Bij twee Koninklijke besluiten zullen zes nieuwe brigaden gendarmerie opgericht worden.

1°. In Limburg, te Overpelt, te Vraenhoven, te Asch en in het kamp van Beverloo.

2°. In de Provincie Brabant, te St. Joosse ten Noode en te Ixelles.

— De tijding van het aankopen van het établissement te Seraing door het Russisch gouvernement bevestigd zich meer en meer.

De Correspondentien uit St. Petersburg laten ten dien aanzien geen twijfel meer over. Men is het echter voor als nog over den prijs niet eens. Sommige beweren dat dezelve tien millioen, anderen acht millioen bedraagt. Het is inderdaad moeilijk denzelven te bepalen. Seraing zal in het openbaar tegen Maart aanstaande verkocht worden, en de prijs natuurlijker wijze afhangen van het bod, hetwelk zal worden gedaan; doch eene zaak schijnt stellig te zijn, namelijk, dat het Russische gouvernement besloten heeft om hetzelfde aan te koopen. Eenige dagbladen heffen hevige klagen aan over het vervreemden van dit prachtig établissement ten behoeve van Rusland. Onbegrijpelijk komen deze spijt en klaagtoonen voor; immers vraagt de *Commerce Belge* zal Rusland aan België eene tak van nijverheid ontnemen, die de voornaamste elementen van voorspoed zijn? Is onze grond zoo rijk en vruchtbaar dan, om het punt van deszelfs bronnen te zien uitdroogen, die aan den arbeid onzer bevolkingen zoo veel voedsel geven? Zullen onze mijnen uitgeput, onze werkplaatsen gesloten, onze kanalen gedempt worden? Zal Rusland Seraing koopen om het te slechten en voor afbraak veil te hebben? Dit alles is te bespottelijk om bij dergelijke gedachten te blijven stilstaan.

Onze nijverheid, even zoo min als onze grond, die wij bewonen, kan ons niet ontnomen worden. Dit is een eigendom, hetwelk wij van de Voorzienigheid ontvangen hebben en waarvan het bezit ons voor altijd is verzekerd.

NEDERLANDEN.

'S HERTOGENBOSCH, den 11 December.

— Bij Zijner Majesteits besluiten zijn benoemd:

Tot President der arrondissements-regtbank te Nijmegen *mr. J. J. L. van der Brughen*; tot regter bij dezelve regtbank *mr. W. baron von Lijnden*; tot regter in de arrondissements-regtbank te Sneek, *mr. J. H. de Sitter*; tot substituut griffier bij de arrondissements-regtbank te Alkmaar, *mr. P. Binkhorst van Oud Karspel en in Koedijk*, tot ingenieurs van den waterstaat, 1ste klasse *C. J. Bollen* en 2de klasse *J. Ortt*, en tot commies stempelaar bij het kantoor van waarborg der gouden en zilveren werken te Leeuwarden, *J. A. de Haan*.

— Met 1 Januarij aanstaande zal het personeel van het Entrepôt te Rotterdam worden vermeerderd met een tweeden controleur, waartoe is benoemd *A. J. H. van den Bosch*, Rijks ontvanger te Bergambacht.

— Het batallion vrijwillige artilleristen is opgeheven, en tevens bepaald dat het eerste batallion veld-artillerie tot op zeven compagnieën zal verminderen. Dien ten gevolge zijn eervol ontslagen, de commandant van het batallion vrijwillige artillerie, de luitenant-kolonel *W. W. Entrup*, en de majoor *F. A. Teyler van Hall*, welke zijn geplaatst à la suite van het 4de batallion artillerie nationale militie.

— Zijne Majesteit heeft bepaald dat, behoudens nadere uitbreiding of wijziging, gedurende het volgend jaar, in de weder in bezit genomen landstreek van Limburg, de Rijks en vroegere provinciale belastingen op den duur, overeenkomstig Hoogstdezelfs besluit van 12 Junij II, no. 31, zullen worden geheven op den tot dusverre bestaands voet, en naar de wetten en besluiten tot hiertoe in gemelde landstreek in werking gebleven.

— Op den 10den dezer is alhier in het openbaar aanbesteed voor eene Somme van f 31,800 gulden het leggen van den Provinciale klinker weg van den grooten steenweg onder Roosmalen, over Berlicum tot aan de grenzen van de Gemeente Heeswijk, die in den aanstaande Zomer moet afgewerkt zijn.

BIJBELVERSPREIDING.

Volgens een rapport door het bijbelgenootschap van Munchen wordt bekend gemaakt, dat in veertien jaren tijds door deszelfs zorgen 2000 volledige bijbels en 1650 exemplaren van het nieuwe Testament verspreid zijn. Het centraal bijbelgenootschap van Neu-

remberg heeft 78,000 exemplaren in vijftien jaren tijds doen uitdeelen; die van Berlijn sedert deszelfs stichting 783,239 bijbels; doch al deze cijfers zijn verre er van af, welke door het genootschap van Londen zijn opgegeven. Dit genootschap, welker inkomsten in 1837 bijna drie millioen bedroegen, heeft in dat jaar alleen 541,813 exemplaren van den bijbel in bijna al de landstreek des aardbols verspreid; en sedert deszelfs bestaan, heeft die uitdeeling het enorme cijfer van 10,293,645 exemplaren in de onderscheidene talen van Europa, Azie, Afrika en Amerika bereikt.

In dit rapport komen de Fransche genootschappen voor, welke het meeste Succes gehad hebben en wel in de steden Parijs, Bordeaux, Chartren, Nîmes, Straatsburg en Colmar.

Men kan zich wezenlijk niet genoeg gelukwenschen met al die bijbel verkwestingen, welke tot heden weinig of geen dan noodlottige gevolgen voor de verspreiders gehad hebben.

STATISTIEKEN.

Volgens de Nota's door den Kamerheer *de Krusenstern* in de bulletins der academie van St. Petersburg bekend gemaakt, telt het Koninkrijk Polen thans 4,298,962 inwoners, waaronder 956,928 burgers en 3,342,034 landlieden; 282,430 edellieden; 3467,791 Christenen; 411,307 Joden en 342 Mahomedanen.

Warschau telt 136,102 ingezetenen.

Het Cijfer der Europeesche bevolking in Afrika bedroeg op den 30sten September 22,880, te weten: 11,900 mannen, 4620 vrouwen, 6360 kinderen. Deze bevolking is zamengesteld uit 9,708 Franschen, 6999 Spanjaarden, 2533 Engelschen; 2304 Italianen; 1700 Duitschers; 5 Grieken en Russen enz. De vermeerdering op het effectief der laatste volkstelling bedroeg 273 zielen; doch onder de 22,880 hierboven vermelde Europeanen zijn diegenen niet begrepen, welke te Philippeville, Constanline en Gigelli zich bevinden.

De stad Liverpool telt thans 100,000 Catholijken.

VRIJHEID VAN ONDERWIJS.

(Zevende Artikel.)

Niet ongegrond kan men uit de bekende verkeerde denkbeelden, die velen, vooral Protestanten, over het onderwijs vormen, vermoeden, dat een of ander zal willen voorgeven, als of de Catholijken met *volledige vrijheid* van onderwijs te reclameren, de regten van het gouvernement krenken of het in deszelfs werking storen willen. — Doch neen, geen *regt* wordt hierdoor gekrenkt, niemand wordt hierdoor in zijne werking gestoord: zoo als reeds te voren gezegd is, *de opvoeding van Catholijke kinderen is geen vak van tijdelijk gezag*; dat zij sedert jaren onder eenen vreemden invloed gestaan hebben, kan wel bij eenigen de juiste denkbeelden, die zij van eene opvoeding van Catholijken maken moeten doen vergeten en valsche doen geboren worden; maar *regt* geven kan het nooit, het is altijd eene *aanmatiging* geweest en nimmer kan het in den aard der zaak veranderen; de opvoeding van Catholijke kinderen is essentieel godsdienstig en dus de taak der kerk; het is deze, die wezenlijk in *hare regten* gekrenkt wordt, zoo zij voor overmagt moet zwigten en belet wordt hare taak te vervullen; dat men aan de godsdienst en kerk de vrijheid late om volgens haren geheiligden plicht en nooit ontveembare roeping te handelen, en deze zal ook geen tijdelijk gezag bemoeijelijken in de regten, die aan dat gezag toe komen; zij zal — met betrekking tot het onderwijs — aan het gouvernement de vrijheid niet betwisten om zoo veel scholen op te rigten als het zal believen, zoo veel onderwijzers aan te kweken, aan te stellen, te bezoldigen, te besturen enz. als het zal goedvinden: neen ongemoeid kan de staat al deszelfs regten uitoefenen, maar het mag of kan zich geene, die aan de kerk behooren, aanmatigen.

Men zie den aard der zaak wel in, en meer behoeft men niet om zich te overtuigen, dat een gouvernement met de *verschuldigde vrijheid* aan de kerk toe te staan, volstrekt in geen *regt* wordt te kort gedaan, zoo min als een dief B: V: wordt verongelijkt, zoo hij gepraamd wordt het gestolene goed te rug te geven; want waarlijk het onderwijs-monopolie is eene aanmatiging van eens anders *regt*, in het zedelijke een diefstal.—

Nog bij ééne bedenking, die bij bevooroordeelden of min doorzienden zou kunnen opkomen, zullen wij eenige oogenblikken stilstaan, daar deze bij een of ander het vertrouwen zou kunnen verzwakken, waarmede men de verleening van volledige vrijheid van onderwijs kan te gemoet zien.

Iemand vraagt zich mogelijk af, of het gouvernement zou kunnen worden terug gehouden, uit vrees dat hierdoor de vorderingen in het beoefenen der wetenschappen zouden kunnen lijden? — Doch men stelle zich hierover gerust; onmogelijk kan dit eene reden zijn, die het bestuur in deszelfs weigering zou kunnen regtvaardigen. — Trouwens, men behoeft geene redeneringen, over de werkzaamheid

der liefde, die de ondernemingen der Catholijken voor het tijdelijke en Eeuwige welzijn van hunnen evenmensch bezielt; men behoeft het nuttige niet aan te toonen van den najver, die er tusschen onze eigene onderwijzers en tusschen die van het gouvernement bestaan zou, men behoeft zich geene lofspraken te herinneren, die eene vreemde, eene der Catholijke godsdienst vijandige tong gedwongen geweest is uit te spreken over het onderwijs, door echt Catholijke meesters onder den invloed der godsdienst gegeven, zoo als die van eenen Protestantschen Minister van het onderwijs in Frankrijk aan de Christelijke Broeders. Dit alles kan men ter zijde laten, als men zich overtuigen wil dat het onderwijs door de vergunning dier vrijheid niets verliezen, maar veel eer aanmerkelijk winnen zal; men vestige slechts het oog op ons naburig België, daár is de godsdienst nu in haar heilig regt van onderwijs en opvoeding aan hare kinderen te kunnen geven: en waar zal men ergens een land aantreffen daar de wetenschappen met meer ijver worden beoefend? — Van de Catholijke Universiteit af tot de minste scholen toe; welke opofferingen, welke zorgen moeite om het onderwijs te doen bloeijen! — Voor de *hoogere* wetenschappen heeft men zich niet vergenoegd de bekwaamste mannen uit het rijk zelve tot professoren aan te stellen, maar ook heeft men in onderscheidene vakken de leerstoelen zien beklimmen door mannen, die zich in Frankrijk en Duitschland reeds een roem hadden verworven, en wat de leerlingen betreft, met welke onderscheiding zich die bekwamen, getuigen de examens, voor welke daár de gestrengste onzijdigheid is gewaarborgd: — om zich van den bloeienden staat van het *middelbaar* onderwijs te overtuigen, is het genoeg de prospectuusen in te zien, die jaarlijks zoo door de Collegiën, als kleine Seminariën worden uitgegeven, te vergeefs zal men elders een meer uitgebreid en te gelijk meer grondig onderwijs zoeken aan te treffen. — en wat het *lager* onderwijs aldaar aangaat, ook dil laat, naar de omstandigheden destijds beschouwd, niets te wenschen overig; en hoezeer het eerst in meer gevorderden leeftijd de groote vruchten toonen kan, is nogtans het zien van de beminnelijke zeden dier kinderen, welke hun onderwijs in echt Catholijke scholen ontvangen, genoeg, om het ongeduld van elken Catholijken Noord-Nederlander te prikkelen, wien het ware geluk der kleinen aan het harte ligt: wat overigens de vorderingen en het beoefenen der wetenschappen aangaat, ook hierin staan die scholen bij de onze niet achter: wel is waar (en dit kan men als een groot voorregt beschouwen, om dat hierdoor het onderwijs naar de behoefte geëvenredigd is) dat het verstand en geheugen van die kinderen, die later bij handen arbeid en in eenen meer geringen stand moeten leven, door geene voor hen onnuttige wetenschappen worden overladen; en dat vooral bij deze in het oog gehouden wordt, dat de waarde van den mensch meer moet afgemeten worden, naar het geen hij *is*, dan naar hetgeen hij *weet*: doch voor kinderen, die tot eene meer aanzienlijke betrekking, en tot hoogere roeping kunnen geschikt zijn, is het onderwijs, ook van de eerste jaren, zóó uitgebreid, dat men er eer minder dan meer in zou kunnen verlangen: men ga, ten einde hiervan overtuigd te zijn, enkel na, in welke vakken, die jongelingen bekwaamd worden, die in de Bisschoppelijke kweekscholen tot het gewichtige vak van onderwijzer worden opgeleid. — De laatst opgerigte dier kweekscholen is die van Doornik, welke eerst dit jaar (den 31sten Januarij) plegt is geopend geworden, en hoewel in sommige andere dier inrigtingen het onderwijs nog meerdere takken omvat, willen wij slechts deze voorstellen: de volle opleidingstijd is bepaald op vier jaren, na welke, voor eene commissie hiertoe door den Bisschop benoemd, het examen moet worden afgelegd, gedurende deze jaren ontvangen de aspiranten onderrigt, behalve in eene meer grondige kennis der godsdienst en practische manier van onderwijzen, nog in: het kunstmatig lezen en schoonschrift, taalkennis, aardrijkskunde, geschiedenis, rekenkunde, brievenstijl, boekhouden, teekenen, bouwkunde, redeneerkunde, de beginselen der natuurkunde, muziek enz. enz. Wat kan meer tot een volledig lager onderwijs worden verlangd? Kan dit niet opwegen tegen alle onderrigt dat in onze lagere scholen gegeven wordt, en waarop door vleijende monden zoo wordt gepocht? —

Men zoek geene uitvlugten om in dit punt de weigering des bestuurs, zoo dezelve onverhoopt en onvoorziens den Catholijken mogt overkomen, te vergoelijken. Eene dusdanige weigering (van vrijheid van onderwijs) zou eene schending zijn van de goddelijke regten der Kerk, eene verkrachting van de wet der natuur, die elken Ouder met de opvoeding zijner kinderen belast, de grootste grief is, die het hart der Catholijken kan worden aangedaan; het zou de bakermat zijn van een gevaarvol mistrouwen in- en klein achting jegens een bestuur, dat ook de Catholijken met alle opofferingen en gevaren hebben helpen verdedigen: en wat kan hier van het gevolg zijn? De godsdienst schrijft, wel is waar, voor, het reeds zoo gerekte geduld in geene wanhopige tegenkanting te laten ont-aarden, doch de jaren, welke het noodlottige 1830 zijn voorafgegaan, bewijzen, dat het mistrouwen, de minachting en ontevredenheid, die het weigeren van die H. Vrijheden aankweekt, als een smeulend vuur zijn, dat de staat in zijnen schoot draagt en hetgeen slechts door één windje behoeft angeblazen te worden om de grootste onheilen te veroorzaken, even duidelijk, als het jaar 1830 bewezen heeft, dat de stem der uitgetarte driften soms die van plicht en Godsdienst kan versmoren.

Wij herhalen hier, wat w in het begin zeigden; niet als vijanden maar als ware vrienden van den staat spreken wij, met deze volledige vrijheid van onderwijs te reclameren. Dat het gouvernement van deszelfs monopolie afzie; dat het de Kerk en godsdienst niet in derzelve werking hindere, dat het deze slechts de vrijheid late, welke door God aan haar geschonken is, — en het zal zich het vertrouwen, de liefde, de hartelijke gehechtheid van alle Catholijke onderdanen verzekeren, en het voorgaande uit het geheugen wischen, niets

meer dan *vrijheid* heeft de godsdienst noodig; het overige zal zij zelve verrigten: de Catholijken zijn te zeer overtuigd van de ijvervolle bezorgdheid hunner hooge kerkelijke overheid, dan dat zij niet gerust zijn zouden wegens de toekomst hunner geliefdste panden. **VOLLEDIGE VRIJHEID** slechts, *en eerlang* zal men de werking der Godsdienst en der Christelijke liefde bespeuren, met deze vrijheid zal de Catholijke Noord-Nederlander, even als zijn nabuur in België, echt Catholijke kweekscholen kunnen zien in stand brengen, waar jongelingen onder den invloed der godsdienst eerst zelve worden opgeleid en gevormd, om daarna als Catholijke onderwijzers, in Catholijke scholen, onder het bestuur der Catholijke Kerkelijke overheid en uit Catholijke schoolboeken een waar Catholijk en echt Christelijk onderwijs aan het jeugdige geslacht te kunnen mededeelen.

Zóó en ook alleen zóó, kan een Catholijk Ouder genoegzamen waarborg hebben zijne kinderen als echt Catholijk geloovigen, als ware Christenen en gelukkige burgers te zien opgroeijen: zoo kan het gouvernement al het voorgaande doen vergeten, rust en tevredenheid doen geboren worden en op den hechtsten steun, de liefde en achting der bevolking, rekenen: zoo eindelijk kan het, door eene daad, die het uit natuurlijke regtvaardigheid verschuldigd is, aan deszelfs verpligting tot dankbare erkentelijkheid voldoen, alle klagen der onderdanen doen ophouden, de bevolking aan zich verbinden, en een geslacht zien opkomen, dat niet alleen der Kerk tot sieraad zal verstrekken, maar dat ook door wetenschap en Godsdienstige pligbetrachting het geluk en de onverstoorbare welvaart der maatschappij zal uitmaken. —

Aan het Bureau van den Noord-Brabander is voor den opbouw der R. K. Kerk te Schafhausen ontvangen uit 's Bosch eene Coupon groot *f* 2,47½
Vroeger ingekomene gelden *„* 65,70.
te zamen *f* 68,17½.

ADVERTENTIEN.

** Heden verlost voorspoedig van eene welgeschapene **DOCHTER, MARIA FREDERICA HENRIETTA MEFFERT**, teeder geliefde Echtgenoot van **J. A. VAN ERTRICK**, den 8 December 1839. *Prokureur.*

** Voorzien met de HH. Sacramenten der H. Kerk is heden, in het 71e levensjaar, overleden de WelEerwaarde Heer **R. KOLKSCHOTEN**, sedert 1809, Pastoor der R. C. Gemeente van *Herwen en Aerdt*, HERWEN, den 3 December 1839.

VOOR HET RIJK. AMORTISATIE - SYNDICAAT.

Administratie der Domeinen, Wegen, en Vaarten enz.
OPENBARE
VERPACHTINGEN
VAN
Zalmvisscherijen.
ONDER
WERKENDAM.

De Agent van het Domein te 's Hertogenbosch, zal, als daartoe behoorlijk gemagtigd, al of niet in tegenwoordigheid van den Heer Inspecteur der Domeinen in het Eerste Ressort, onder nadere goedkeuring van de Permanente Commissie uit het Amortisatie Syndicaat, op Donderdag den 19den December 1839, des middags, ten 12 ure te Werkendam, in het logement 's Lands Welvaren.

VERPACHTEN,
Voor den tijd van zes achtereenvolgende jaren, zullende ingaan 1o. Januarij 1840.

- 1o. De **ZALMVISSCHERIJ** van het Prik en Steekwater van vijf Killen, Alias Jonge Jans Killen, zonder schutwater.
- 2o. De **ZALMVISSCHERIJ** van Twee Killen, genaamd de Kruis en Draapkillen, zijnde de Bevert.
- 3o. De **ZALMVISSCHERIJ** van Twee Killen, genaamd Bruine en Nieuwe Killen, of Steurgal. En
- 4o. De **ZALMVISSCHERIJ**, de Opperste Steek aan het Veld, ten einde de Zarden, genaamd de Keizersteek.

Alle gelegen onder de gemeente Werkendam en thans in pacht bij **H. PRINSEN**, c. s. te Drimmelen. Nadere inlichtingen zijn te bekomen, ten kantore van den ondergeteekenden Agent van het Domein.
De Agent van het Domein, voornoemd,
H. W. VAN GRASVELD.

's Hertogenbosch.
den 21 November 1839.

TE KOOP
Eene groote partij dragende **NOOTEBOOMEN** en **EIKEN HEESTERS** à *f* 30.— en **Canadasche POOTEM** à *f* 15.— de honderd, alles extra mooi, te bevragen bij **JOH. SANDER**, aan den Molen te Veghel.

Bij den Drukker en Uitgever dezès is van de Pers gekómen:

VOLKS- ALMANAK VOOR ROOMSCH CATHOLIKEN VOOR 1840.

tiende Jaar.

Deze ALMANAK, waarvan voorleden jaar in eene Maand drie en dertig honderd Exemplaren verkocht zijn geworden, bevat dit Jaar een MENGELWERK van den volgenden inhoud:

1.

STATISTIEKEN.

Statistiek der Catholijke Kerk over de geheele Wereld, met Aankmerkingen.

2.

GESCHIEDENISSEN.

1. Vader en Dochter of Wreedheid en Heldenmoed. 2. De Wedstrijd in Weldadigheid, of de beschaamd gemaakte Afgunst.

3.

ZAMENSPRAKEN.

Vervolg der Gesprekken over de Godsdienst tusschen den Luitenant en den Burgemeester. Vijfde Zamenspraak. Waarin gehandeld wordt over het plan, om toch eenmaal de zoo lang gewenschte vereeniging van alle godsdienstige Gezindheden tot eene algemeene Godsdienst tot stand te brengen, en waarin het beste middel daartoe wordt aangewezen.

4.

BRIEVEN.

Brief van den H. Martelaar *Ignatius* aan de Christenen van Rome.

5.

KORTE VERHALEN.

1. Theodora en Didymus, of: waar helpt God niet? 2. Kracht des Gebeds. 3. Zegenpraal van de Godsdienst bij de Plundering van Rome. 4. De Gestrafte Overspeler. 5. Gepast Antwoord. 6. Zonderlinge Aanhef eener Predicatie. 7. Een voorval in de Herberg, het Witte Paard. 8. Philippus II en zijne Hovelingen. 9. Napoleon en de Sergeant Majoor.

6.

SPREUKEN.

1. Spreuken van Kerkvaders. 2. Spreuken van Hedendaagsche Schrijvers. 3. Spreuken van Oude Wijsgeren.

7.

ALLERLEI.

1. De Iersche Soldaat. 2. Hoog en Laag, eene Parabel. 3. Een Nacht in de Kerk, of de Bekeerde Losbandeling.

8.

DICHT.

1. Salviati, of de Goede Vrijdag in Sicilien. 2. De Storm op Zee, geschiedkundig tafreel uit het leven van den beroemden *Alphonsus van Albuquerque*, Veroveraar der Oost-Indien op het einde der 15de Eeuw.

Van welk Mengelwerk de Zamenspraak over de Godsdienst als ten doel hebbende om op de eenvoudigste en bevattelijkste wijze het geschilpunt tusschen Catholijk en Protestant te behandelen, en tot het gelukkig ten einde brengen van hetzelfde mede te werken, der aandacht van het vredelievend Publiek, vooral van elken nadenkenden Protestant, bijzonder wordt aanbevolen.

Alhoewel deze Almanak behalven een netten Kalender 176 Pagina's Mengelwerk, en door dat dezelve met een wat kleiner, echter nog zeer duidelijke letter gedrukt is, ruim vijftig bladzijden meer inhoud bevat dan voorleden jaar, blijft echter even als vroeger de

Prijs 35 Centen.

* * De Notaris *W. D. VAN ROGGEN* te Wychen, zal op Woensdag den 18den December 1839, des voormiddags ten 10 ure, ten huize van *A. ROELOFS* te Wychen, publiek aan den meesbiedenden verkoopen:

280 Stuks extra zware EIKENBOOMEN, geschikt voor alle soort van Timmer- en Molenhout.

74 Stuks extra zware ESSEN- en YPEN-NOTEN en harde BEUKEN BOOMEN, mede voor Timmerhout geschikt.

400 Stuks EIKEN- en andere KNOTEN met het Haar, KASTANJE- en andere BOOMEN en HAKHOUT.

Een en ander staande te Lienden, op den Bouwhof den NOTENHOF, onder Batenburg aan de Maas, zeer geschikt om over die Rivier te vervoeren.

Nadere aanwijzing te bekomen bij den bewoner *JAN DERKS*.

* * Den Ondergeteekende heeft de Eer zijne geëerde begunstigers te verwittigen dat hij nog, zal geven in deszelfs beneden Zaal op aanstaande Zaterdag den 14 December des avonds ten 8 uren groot MILITAIRE MUZIEK, uitgevoerd door Heeren Musikanten der 7de afd. Infanterie en tot slot op Zondag, Groot BAL met groot ORKEST.

Entree 50 Cents per Heer met of zonder Dames. Het Buffet zal als na gewoonte voorzien zijn, terwijl men van eene prompte bediening kan verzekerd zijn.

's Bosch,
den 10 December 1839.

W. REGGERS.

Graanmarkt.

Te Amsterdam van Maandag den 9den December.

Oude Tarwe als voren, nieuwe lager verkocht; 128 p. b. Pools f 360, 362; 127 p. n. Zeeuws f 325; 123 p. n. Vries. f 300; 120 p. mindere dito f 385; 129 p. n. Rijn f 325; 127 p. dito f 320; 128 p. Kubanka f 295; 127 p. j. Wismar f 367.

Rogge in een doen, 125 p. n. Overm. f 195; 118, 120 p. Prais. f 158, 165.

Garst prijshoudend, 95 p. n. Vr. Wr. f 162.

Haver voorgaande prijzen, 84 p. n. fijne f 120; 82 p. dito f 114; 85 p. Dikke f 126.

Boekweit aanzijnde aangenamer, op levering als voren, 118 p. n. Geld. f 206 aan de Zaan, 115 p. n. Rozend, f 205; 118, 119 p. n. Geld. f 200, 203 op levering.

Koolzaad 1 p. vl. hooger; Holst. 49½ p. vl.; Zeeuwsch 51 p. vl. Bet. 41 a 53 p. vl. Norder 50 p. vl. op 9 vat in April 60 p. vl.

Lijnzaad 107, 108 p. Riga f 250; 107, 108 p. Tilsch 227½; 108 p. Archang. f 265.

Raapolie zeer willig; per 6¼w f 36; Vlieg f 35½ a 34; Mei f 33½ a 33; Sept. en Oct. f 33 a ¼.

Lijn-Olie per 6¼w f 29; Vlieg. f 28 a ¼; Hennep-Olie per 6¼w. f 33½; Vliegend f 32½ a ¾.

Raapkoeken f 72 a 76 Lijnkoeken f 9½ a 11½.

De prijzen der graan zijn heden de 10den te Eindhoven geweest:
Rogge (per ned. mudde). f 6 - 40 - a 0 - 00
Boekweit. f 5 - 00 - a 0 - 00
Haver. f 2 - 80 - a 0 - 00
Boter (per nedl. p.) f 0 - 58 - a 0 - 60
De 4 nedl. ponden Roggenbrood. 35.

BINNENLANDSCHE BEURSPRIJZEN BEURS VAN AMSTERDAM.

Heden, Maandag den 9den December 4½ Ure.

Werk. Sch. 2½ pCt. 52½, ¼. Dito. 5 pCt. 99½, ¼. Kansbilj. f 24½, ¼. Am. Synd. 4½ pCt. 94½, ¼. Handelm. 168½; 169., 168½, 9 Oost-Indic. 5 pCt. 97½, 97, ¼. Ardoins 85 p. st. 23½. Passive. 6½. Fr. Uitgest. f 7. Oude Russen. f 103½.

BUITENLANDSCHE BEURSPRIJZEN

De belgische fondsen waren den 10den dezer te Antwerpen de 2½ pCt 53½; de 5 pCt. 101; de 4 pCt 92½, de 3 pCt. 70½. De Ardoins 23½.

SCHIEDAM den 9den December:

Jenever het Nederl. Vat, zonder Fust. f 21,75 }
Amst. Proef het Ned. " " " " - 24,50 } zonder de belasting.

Latere Berigten.

PARIS den 9den December.

Men leest in de *Gazette van Madrid* het volgende:

De winter is verschrikkelijk en streng, vooral in de provincien van Arragon en Castilie. Onze troepen zijn op marsch van Camarilla naar Tortanete door een tempeest overvallen, zes soldaten zijn bevroren en een groot getal anderen hebben door de koude zoo zeer geleden, dat men dezelve naar de hospitalen heeft moeten brengen.

— De Parijsche *Moniteur* geeft nieuwe bijzonderheden over het vervolg der instructie in de zaak van het helsch werktuig in de straat Montpensier:

Zekere *Bero*, die beschuldigd en gearresteerd is als te zijn een der daders van den laatsten aanslag, had in zijn verhoor verklaard, dat hij woonde in de straat *des jardins-Saint-Paul*.

Gisteren morgen is hij uit de gevangenis der prefecture gehaald, om naar die gewaande woonplaats overgebracht te worden, en bij eene huiszoeking, die aldaar moest gedaan worden, tegenwoordig te zijn, doch op het oogenblik van het vertrek, werd een agent, belast om hem te vergezellen, een klein stuk papier gewaar, hetwelk *Bero* zorgvuldiglijk verborgen bielde en maakte zich daarvan meester. Op dat papier las men de door den beschuldigten eigenhandig geschrevene regels:

„Laat alles weg halen wat gij bij mij in de straat La Vieille Boucherie, 12, zesde verdieping, de linker deur zult vinden.

„Vaarwel, zeg aan mijne vrienden dat ik mijn plicht zal weten te doen.

Ten gevolge dezer aanduiding heeft eene huiszoeking onmiddelijk in deze laatste straat plaats gehad. Vele papieren zijn in beslag genomen, waaronder eene dagorde van een geheim genootschap, welke in hevigheid alles wat de republikeinsche clubs van dien verschrikkelijken aard tot heden heeft opgeleverd, overtreft. *Bero* heeft reeds in het afgelopen jaar eene gevangenisstraf wegens staatkundig misdrijf ondergaan. Onderscheidene arrestatien hebben plaats gehad en men heeft nog pistolen, geweren en patroonen gevonden.

— De Koning van Denemarken *Frederik VI* is den 3den dezer maand te Kopenhagen in den ouderdom van 72 jaren en in het 32 jaar zijner regering overleden.

Prins *Christiaan Frederik* is geroepen om den troon te beklimmen.

— Aan het ministerie van Oorlog is een buitengewoon crediet van 19,987,000 franken toegestaan om in de dringende behoeften door de gebeurtenissen van Afrika veroorzaakt, te voorzien.